

Ali Korošec zato dva **gg** piše, ker nekteri ima brahor in ne more **g** izgovoriti, zato jeclá in dva **gg** skupaj spravi. Smejali smo se vsi tej opazki. Gospod vodja vprašajo dalje: Ste li morebiti Grk, da **g** pred **g** kot **n** izgovarjate, tedaj se vaše ime izgovarja Konšeng? Veste kaj, pišite zanaprej Konfhék, to je slovenski.

Tresel sem se, in komaj čakal, kaj bodo g. ravnatelj meni rekli. Gospod pogledajo spričalo in mene, pa pravijo: Vi pa črnila preveč porabite! — zakaj pišete fch in tfch? To je nepotrebno; saj niste Nemec, ampak Slovenec — namesti fch denite fh, in namesti tfch pišite zh, pa si boste črnila prihranili leto in dan dosti.

Tako so gosp. vodja naše imena preretali; vsi smo jih ubogali, in od te dôle se pisali, kakor so nam g. voditelj svetovali.

Vprašanje: Bi li ne bilo dobro še dandanašnji, da bi ravnatelj in učitelj učili nemške priimke nemški, slovenske pa slovenski pisati?

Porečeš: Kako bo učitelj učil pisati imena, ki jih še sam ne razume in pisati ne zna. O, ne govori tega! Učitelj mora to znati; če ne zna, ni učitelj, ampak skazitelj!

Praviš: Moj oče so se pisali „Wretschko“, zakaj bi se jez ne pisal tako? Tvoj oče niso znali prav pisati, zatorej tudi svojega priimka ne. Oče niso vedili, da pride ime „Wretschko“ od „vreče“, niso vedili, da Slovenec nima **w**, ampak **v**, in da Slovenec nima tfch, ampak č, tedaj niso znali prav pisati. Da niso znali prav pisati, spričuje pisemce, ki so ga tvoj oče pisali; glasi se od začetka tako: „Der Hot riechteg gezolt die negel..... Schuma ist....“ Boš se po očetu ravnal? Kakor so oče nemški napčno pisali, tako se napčno podpisujejo; ti znaš nemščino prav, zapiši tudi sebe po slovenski prav, namreč „Vrečko“.

Praviš: „Stari podpis mora ostati zavolj kake dednine; s tem se skaže, da sem pravi dedič unega strica, ki je v Kini umrl in mi 2000 zlatov zapustil; ako bi se drugače pisal, bi mi drugi rekli, da nisem unemu pokojnemu v rodu“. — Dednina se lahko dobi, le skaže se po gosposki, da si se prej pisal „Tschörfchahlegg“, zdaj pa se pišeš po veljavnem slovenskem pravopisu „Čeršalek“.

Druga resnica. Leta 1829 sem bil desetošolec ali bogoslovec. Na koncu tega je nam visokoučeni učitelj, doktor sv. pisma, gosp. Jaka Zupan, latinske spričala delil, in v spričalu je stalo.... e Kostajnovica — e Ljubljana — ali e Teržič itd.; vse drugo je bilo pisano v latinskem jeziku, ime rojstnega kraja pa v slovenskem. Visokoučeni gospod je previdil, da je potreba, da se imena slovenskih mest, sel, trgov morajo slovenski pisati, ako se hočemo prav razumeti. In res je taka.

Mesca sušca tega leta mi neka reva piše, da naj ji kaj denarja pošljem, da si krompirja za seme kupi. Pisemce sama piše, napis dá drugim napisati; napis je bil nemški: „An..... in St. Marein im Bezirke Stein“. Pisemce se pošilja od pošte do pošte, in še kamniški kanton ga dobi v roke in napiše na pismo, da v kamniškem kantonu ni St. Marein. Pisemce pride v nekoliko časa v Ljubljano nazaj; nek gospod vradnik na pošti spozná, da človek tega imena je na Šmarni gori, in napiše na pismice: „Šmarnagora“, in zdaj še le je bilo pismo poslano v prave roke. Pisemce zavolj krompirja pa pride v prave roke še le, ko družih krompir že zori. Pošta ni bila kriva, da je pisemce zaostalo, ampak napis; kdor je delal napis, naj bi bil napisal slovenski: Šmarnagora, in gosp. poštni vradniki bi bili razumeli. Šmarnagora = nemški St. Marein! kdo more to razumeti?

Slovenske mesta, vasi, trge, hribe, vode itd. naj

Nemec krsti kakor mu je drago, samo še slovensko ime naj dostavi. Slovenec gleda le na slovensko, ne pa na nemško. Slovenci pa pišimo svoje imena kakor so od nek daj — neprekršene, nepocmandrane. Cuique suum!

Kratkočasno berilo.

Ujec Koča še živi.

Kratkočasnica z uganjko.

Bravci *) naših „Novic“ se menda še spominjajo gori omenjenega ujca, ki se je leta 1861 tako moško za „Novičarja“ potezaval. Čujte pa, kako da sem ga zopet staknil. Pred nekimi tedni se peljem v klasičnem gospod Anžr-jevem košu po trdem svetu do postaje, od kodar sem jo namenil dalje pobrati po železnici. Ravno ko dospem v neki trg, me doleti ploha, tako, da sem primoran jo kreniti v eno ondašnjih gostivnic. Med tem ko zunej dež krepčava žejno živalstvo, se tudi jez okrepcujem z ipavcem. Pri tem opraviu me prehvapneta dva tujca. Ko me starejši pozdravi, pa vale spoznam, da sta se porodila prav v tistem raji, kjer naš slavni ujec Koča. Beseda dá besedo, pravi pregovor, in med tem, da se s starejim pomenkujeva o nedolžnih rečeh, zapazim z veseljem, da mlajši, kakih dvanajst let star deček, seže po „Novice“, ki so na bližnji mizi gospodovale. Vprašam ga, ali jih rad prebira; prikima mi, da; starejši pa pritrdi, da ne opusti nikoli nobenih, in da se zmiraj nadja, v njih kdaj zopet naleteti na ujca.

Jez. Kdo pa so njegov ujec?

Starejši. Rekel bi, da skoraj največi „Novičarjev“ častitelj; zovejo se pa prav za prav ujec Koča.

Jez. Hencajte vendar! tako jih pa tudi jez iz „Novic“ poznam.

Starejši. Po tem takem pa tudi mene, kajti sem njihov prestričnik Prijatlov Miha, bivši konjski trgovec. Ta paglovec je pa moj sin Janezek in pa brat tiste moje hčere Mejte, ki se je lansko lejto na Dolejnsko omožila.

Jez. Po takem ste pa vi sin pokojne Mine rojene Kočeve?

Miha. Pri moji kokoši! zadejli ste jo v tarčo. Pa vejste tudi moja stara se „Mina“ zove. (Tiho meni na uho.) Moram pa reči, da razün moje matere, Bog jim daj nebejsa! so sedanje Mine večidel zvite kot kozji rog in pa tudi jezične kot šoja.

Jez. Kako se pa kaj imajo ujec?

Miha. Hvala Bogu! zdravi so in veseji in pa po navadi, če se jim le vse potrdi in „rejs je rejs“ reče, prav židane volje. Zraven tega se pa tudi, če jim Jerica le po redu „Novice“ prebiruje, ne pečajo ne za kupčijo, ne za politiko, ne za Napoljona, ne za Sardinca, ob kratkem, za nič, razün za Boga, svoje prijatle in „Novičerja“.

Jez. Kaj vas pa je prineslo v te kraje?

Miha. Skoraj me je sram povedati. Nič družega ne, kot sploh babje mühe moje stare, ki me po vsej sili naganja, da za „mali šmaren“ (mej nama: za svoj god) istrijansko vino nastavim. Verjemite mi, da je ni boljše kapljice od poštenega marvina; al kaj se vse ne stüri samo zavoljo ljubega mirú! — Nakupil sem kakih deset čebrov, pa da se ne lažem, moram reči, da dražje kot boljše. Moram vam pa povedati še eno. Saj vejste, kaj bilo se je pripetilo našemu ujcu v Früšici. Ko se prav mejmo omenjene vasi peljem, ne morem od manj, ko da se tje podam in sicer iz samega tega namena, da bi

*) Tu omenjeni bravci so tisti modrijani, ki so jih počislale „Novice“ v svojem 20. listu t. l.

vidil tistega „pandürja“, zavoljo ktereга so našega ūjca v Karlovcu v luknjo vtaknili bili. Bistra glava se iznajde vale. Ker vejn, da prav ta čas donesuje ljudstvo gospodom ovčji sir, jo krejnem naravno proti farovžu, da bi nalašč poprašal, ali imajo sira na prodaj. Pridem do dvorskih vrat, kljuka zaškriplje, in znotraj se oglasi vale „bav, bav, bav“. Odprem vrata in nad me plane — ne pandür ne — stavil bi čeber vina — da ne, ampak neka belkasta kruota s črnimi marogami. V hipu pa se oglasi neka zala devica: „Greš stran ti grdavš ti!“ In pesoglavec jo pobere vès krotak v svoj kotič. Sira niso imeli na prodaj. Poglejdam pa po dvorišču, ter vidim celo kúrjo armado, iz med nje mi pa najbolj dopada jerebičasti petelinček, ki je bil tolst kot štrikelček; ko pa še dalje ogledujem, pa zapazim — dva psa. Tisto že omenjeno kruoto, pa še enega družega, ki je mirno počival, pa bil tako lepo kodrast, ko ne bi bil pes, da bi gotovo bil janec. „Kaj veljá — dem sam sebi — to je pošteno — „pandür“. S starostjo pride pamet, ter prav zato tako mirno leži. Pa vendar prav za prav še le gotovo ni, da bil bi koder pa tudi vtelesen pandür, toraj rečem priljudni farovski: „Tü pri vas je vse prav prijazno — samo tisti mali lajavec se mi zdi nekoliko hüdoben“. Pa kako se zavzamem o odgovoru: „O naš pandür ni hüd, kajti še zlo boječ, ker se groma ali pa strele bolj boji kot pekla, samo to napako ima, da ne more trpeti dolgih hlač“. — Jez na dalje: „Tako po tem takem ūni spijoči koder — ni pandür?“ — „Kaj še! tisti je Čičo, njegov oče in še zraven tega ūmen in koristen küže, kajti podnevi počiva, ponoči pa okoli cerkve hodi in laja, pa še nobene poštene dūše se ni lotil.“ — Kar iskal sem, tudi sem najšel; se poslovim, pa Čičo me sprejme do prve kaplanije. Tudi tükaj niso sira imeli; grem do drūge, in ko baram po siru, se mi zdi, da mi za hrbtom zatūli soseskini črednik — pa vejste, ni bil črednik, ampak vejči petelin, kot pandür. Pa še to posebnost naj povejm, da so bile, kot sem zvejdal, vse tri dekleta, ki sem govoril ž njimi, Marijance, in dve še naši Jerici podobne — ena pa ne. — Si mislim: „omne trinum perfectum“*), da le Mine niso, se vrnem k vozu, in sem zdaj tükajle. Oh! pa le popokati bo od smeha, ko pridem domū, in ūjcu povejm, da se ni spolnila njih želja, namreč, da pandür ni le ni krjepal in da ga tudi vlek ni požrl, nego da sem tudi jez ž njim in z njegovim očetom znanstvo stūril, da sta oba čvrsta in zdrava, in da se prečūditi ne morem, da so se jim kdaj pred tako kroto hlače trejsle. Hi, hi, hi!

Jez (vzdignivši se). Prosim samo to še. Kako se pa kaj Jerica in ūjec razumeta?

Miha. Jerica je zmirom njih presrčna miška. — Zdaj pa jez prosim, da potrpite še mrvico. Vam bom šalno ūganjko povedal, ki sem jo jez sicer skladal, ki so jo pa skovali ūjec. Čūjte! pridejo ūjec nekega dne v mojo šišo, kar se pomūzajo moji stari, ki jo pa drūgač le „strino“ imenūjejo, ter rečejo: „No ti zvjadena strina, imam za te orejšček, za ktereга, če mi ga ugodno razlūskneš, bokal vina dobiš. Tü ti je le:

Miški prijatelji dve:
Ena kristjana,
Druga pagana,
V postelji gorki ste ble.

Ko pa dan počí,
Ena ven skoči,
Druga zavpije: O je!

Skupaj ležale,
Mirno ste spale
Noter do zarje, se vé.

Hitro zdaj Mina,
Zvedena strina:
Miškama kak je imé?

Moja stara nekoliko pomisli, kar ploskne z rokami ter ūjcu nekaj v ūho pošepetá. Ta se zavzamejo in

zavpijejo: „O ti šejmbrana strina! bokal vina je tvoj“. Pa vejste kaj ta babja kača na me kazaje na to reče? „Pa ga ta štoklež kar kapljice pokūsel ne bo, če tudi on ne ūgibne zastavnice“. Ūjec se k temu zakrohota na vse grlo rekši: „Prav imaš strina! to se pravi možu vedriti možgane.“ — Pa jima je spodletejlo, kajti ūgibnil sem jo in pa — pil.

Zdaj pa prijatel, ne vzemite mi za zlo, da se predrznem pitati vas, ali bi jo tudi vi razvozlati mogli? — Veljá bokal vina! — No! ker pa vidim, da se vam müdi dalje, mi pa, ako vam je drago, v „Novicah“ nazzanite ūgib. — Na vse zadnje vas pa prav lepo prosim, da mi prizanesete, da sem vam tako dolgo nadlego delal, in pomislite, da ima prav moja gorejska Mina, ki vale trdi, „da se le težko ūgibne nesrejši in pa — Ribničanu“. Ločiva se smehljaje.

Res mi je omenjena uganjka več belila glavo, kot sem mislil, pa izpeljal sem jo le, pa tudi jez obljubim vsakemu izmed vas bokal vina, ki mi jo odmota.

Al modrijani so mi pri svoji modrosti na dolg zastali z razvezo, in jo toraj prijaznim bravcem „Novic“ poklonem za kratkočasen poskus.

Silvulanski IV.

Dopisi.

Iz Slovenjega Gradca. — Slovanski narod si zapisuje v zlate bukve hvaležnega spomina blage dela svojih rojakov, ki so z umno glavo ali brihtnim persom, s pesništvo, slikarstvom ali drugo lepo umetnostjo svojo domovino slavili in človeštvu duševno koristili, ter jim zato častne spominke stavlja in njih imena blagruje. Prav tako! S tem slovanski narod kaže, da se svoje sposobnosti živo zavéda in da je v resnici — „narod“. — Pa tudi onim našim rojakom, katerim visoke učenosti in umetnosti previdnost Božja ni odločila in jih je le bolj na zemljo navezala, ki pa z modrim kmetovanjem, pridno sadjorejo itd. svojemu domačemu kraju in s tem tudi celi domovini koristijo ter ji množijo materijalni blagor; tudi tem očitno pohvalo izreči je pravično in častivo. Zato vem, da bote ljube „Novice“ rade pohvalile pridnega kmetiškega moža prijazne naše doline slovenjogradske Jerneja Spobiana v Vrhah, ki že 44 let se trudi povzdigniti sadjorejo v naši okolici na višo stopnjo; kteremu je največe veselje, ako se mu mladi ljudje v cepljenji drevesec podučiti dajo, da, kakor z Vodnikom pravi, naj „že v mladosti cepijo drevesca za stare zobe“; ki je samouk si napravil sadni vrt, iz ktereга je bližnjim in daljnim kmetovavcem že tisoč in tisoč cepljencev in divjakov razdajal. Samo letošnjo spomlad je iz svojega vrta dal 110 jabelčnih, 120 hruševih cepljencev, 760 lesnih hrušek. Za prihodnje leto bo pri njem dobiti okoli 2000 lesnik in toliko hrušek. Zasluge njegove za sadjorejo je spoznala tudi štajarska kmetiška družba, ter mu v pohvalo podelila sreberno svetinjo, ktera mu je bila 10. maja tega leta pri cerkvi sv. Pongraca na Gradu slovesno izročena vpričo obilno zbranega ljudstva, ki je zvedši za to slovesnost tudi iz ptujih far na Grad prihitelo. Po dokončani Božji službi predstojnik naše kmetiške podružnice gospod fajmošter Bruner med množico stopijo, ki je bila pred cerkvijo zbrana, in v lepem govoru korist sadjorejstva razlagajo, Jerneja, kakor zasluži, pohvalijo ter mu omenjeno svetinjo podajo. Zdaj pa pričujoči kmetje Jerneja obstopijo in vsak mu želi svojo ljubezen in hvaležnost pokazati; eni mu silijo dvajsetice v roko, drugi se mu zahvaljujejo, da jih je umnega sadjorejstva učil; zopet drugi ga prosijo, naj jih obiše, da bodo malo po sadnem vrtu pogledali; celó nekoliko odrasčenih fantov v njega sili, naj jim

*) Da Miha iz jarka latinski govori, ni čudo, kajti je, kot bravcem „Novic“ dobro znano (številka 32, str. 261 od leta 1861), tri latinske šole dovršil. Pis.